

A DEMOGRÁFIAI MUTATÓK ALAKULÁSA A SZLOVÁK-MAGYAR HATÁR MENTI RÉGIÓBAN

A VIZSGÁLT TERÜLET ÉS DEMOGRÁFIAI MUTATÓK

- A vizsgált terület lehatárolása
- Az állandó népesség számának alakulása
- A határ menti régió korstruktúrája
  - Az öregedési index alakulása
  - A népesség korcsoportok szerinti megoszlása
- Iskolai végzettség szerinti szerkezet
- Városias és vidéki jelleg alakulása
  - Népsűrűség és népességeloszlás vizsgálata
- A kisebbségi magyar, szlovák és a cigány (roma) népesség aránya

AZ ÁLLANDÓ NÉPESSÉG SZÁMÁNAK ALAKULÁSA KERÜLETI SZINTEN - SZLOVÁKIA

Össznépesség aránya

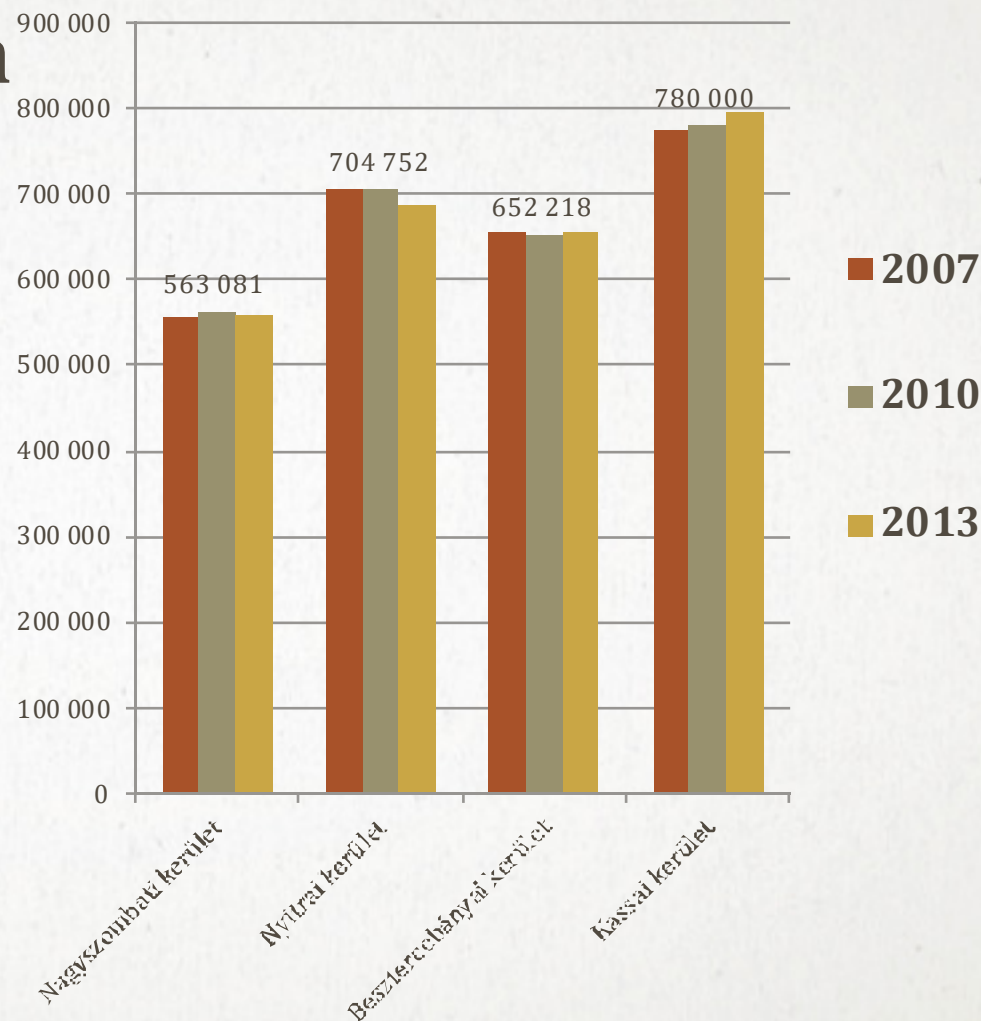
2007: 49,9%

2013: 49,8%

nyugati kerületek

vs.

keleti kerületek

AZ ÁLLANDÓ NÉPESSÉG SZÁMÁNAK ALAKULÁSA JÁRÁSI SZINTEN -SZLOVÁKIA

Járás/Kerület	2007	2010	2013
Nagyszombati kerület	557 151	563 081	557 608
Dunaszerdahelyi járás	116 344	118 607	117 884
<i>Határ menti régió'n kívül</i>	<i>440 807</i>	<i>444 474</i>	<i>439 724</i>
Nyitrai kerület	706 758	704 752	686 662
Révkomáromi járás	106 761	106 414	103 709
Érsekújvári járás	146 729	145 586	142 964
Lévai járás	118 286	117 256	113 913
<i>Határ menti járások együtt</i>	<i>371 776</i>	<i>369 256</i>	<i>360 586</i>
<i>Határ menti régió'n kívül</i>	<i>334 982</i>	<i>335 496</i>	<i>326 076</i>
Határ menti régió együtt (járások)	488 120	487 863	478 470
Határ menti régióból kimaradó járások	775 789	779 970	765 800
Régió kerületei összesen	1 263 909	1 267 833	1 244 270
Szlovákia	5 400 998	5 435 273	5 415 949

Össznépeesség aránya:
2007 - 23%
2013 - 23,2%

- Nyugati járások: 2%-os népeességcsökkenés
- Dunaszerdahelyi járás: 1,3%-os növekedés (Pozsony közelsége)
- Lévai járás: 2,7%-os csökkenés

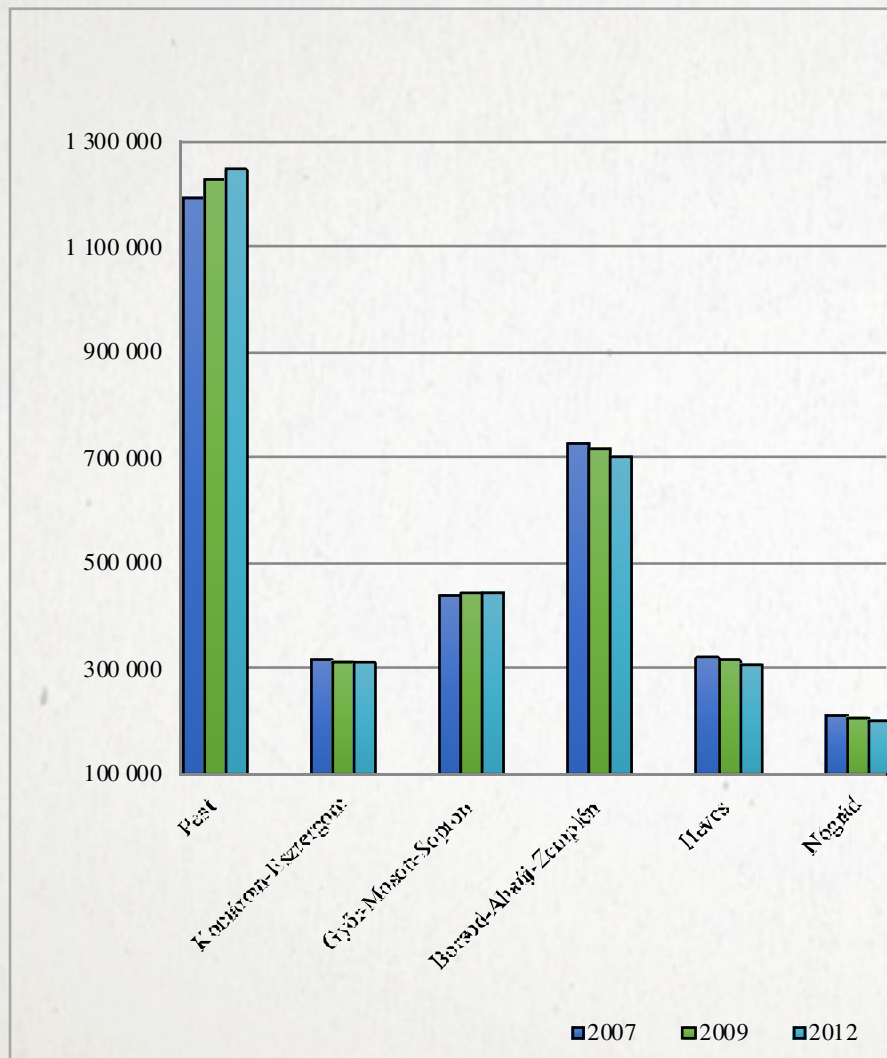

AZ ÁLLANDÓ NÉPESSÉG SZÁMÁNAK ALAKULÁSA JÁRÁSI SZINTEN -SZLOVÁKIA

Kerület/Járás	2007	2010	2013	Vált.
Nagykürtösi járás	46 003	45 654	45 086	-2%
Losonci járás	73 047	72 731	74 548	2,1%
Nagyrócei járás	40 506	40 406	40 237	-0,7%
Rimaszombati járás	82 544	82 754	84 764	2,7%
Rozsnyói járás	61 925	61 827	63 082	1,9%
Kassa I-IV járás	234 237	233 886	239 797	2,4%
Kassa környéke járás	112 862	116 322	122 248	8,3%
Tóketerebesi járás	104 771	105 362	106 082	1,3%

- Keleti járások: 2,6%-os népességnövekedés
- Kassa környéke járás: kiugró változás (nemzetiségi összetétel)
- Csökkenés csupán két járásban

AZ ÁLLANDÓ NÉPESSÉG SZÁMÁNAK ALAKULÁSA - MAGYARORSZÁG

Össznépesség aránya

2007:31%

2013: 32% (Pest megye hatása)

Nyugat: Győr-Moson-Sopron, Pest: +
,3%, 0,1%

Komárom-Esztergom: -1,5%

Növekedés: Dunakeszi (11,6%),
Szentendre (5,7%), Vác (2,6%),
Mosonmagyaróvár (2,1%),
Győr(1,2%)

Kelet: -4-5% az egész régióban

Csökkenés minden kistérségben:

- 0,9% Encs - 6,4% Bátonyterenye

AZ ÁLLANDÓ NÉPESSÉG SZÁMÁNAK ALAKULÁSA

Ellentétes trendek:

- SK – nyugaton csökkenés, keleten növekedés

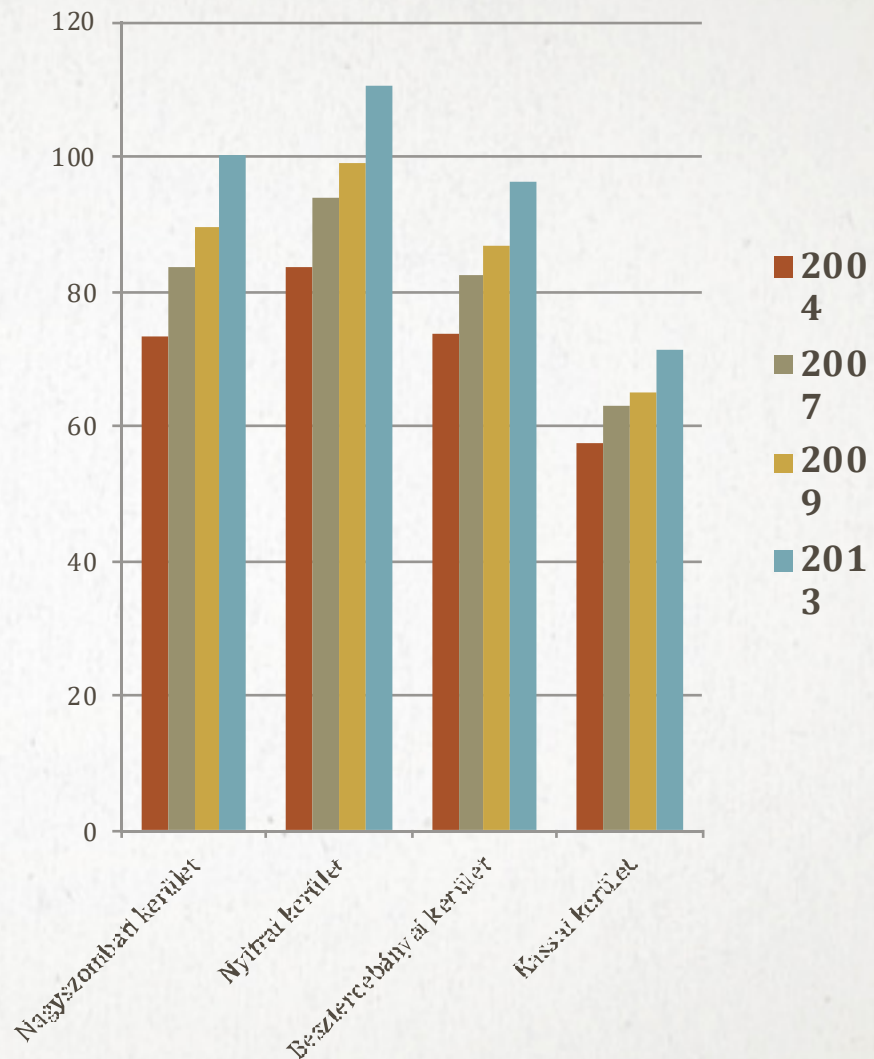
(A változások a határ menti járásokban erősebbek, mint az adott kerületek többi járásában)

- HU – nyugaton inkább növekedés, keleten csökkenés (kistérségi szinten is)

KORSTRUKTÚRA ÉS ÖREGEDÉSI INDEX ALAKULÁSA -SK

- Erősen előregedő népesség
  - 0-17 évesek száma: - 6%
  - 60 év fölötti népesség: 16%
- 2004: összes kerület és összes járás kedvező korstruktúrájú volt

ÖREGEDÉSI INDEX ALAKULÁSA – SK-NYUGAT

Járás/Kerület	öregedési index				
	2004	2007	2009	2013	növekedés (2007-2013), %pont
Nagyszombati kerület	73	84	90	100	17
Dunaszerdahelyi járás	66	78	84	92	14
Nyitrai kerület	84	94	99	110	16
Révkomáromi járás	88	99	104	117	18
Érsekújvári járás	91	103	107	119	16
Lévai járás	85	93	97	108	15
Határ menti régió együtt (járások)	83	93	98	109	16
Régió kerületei összesen	79	89	95	106	16
Szlovákia	68	76	80	88	12

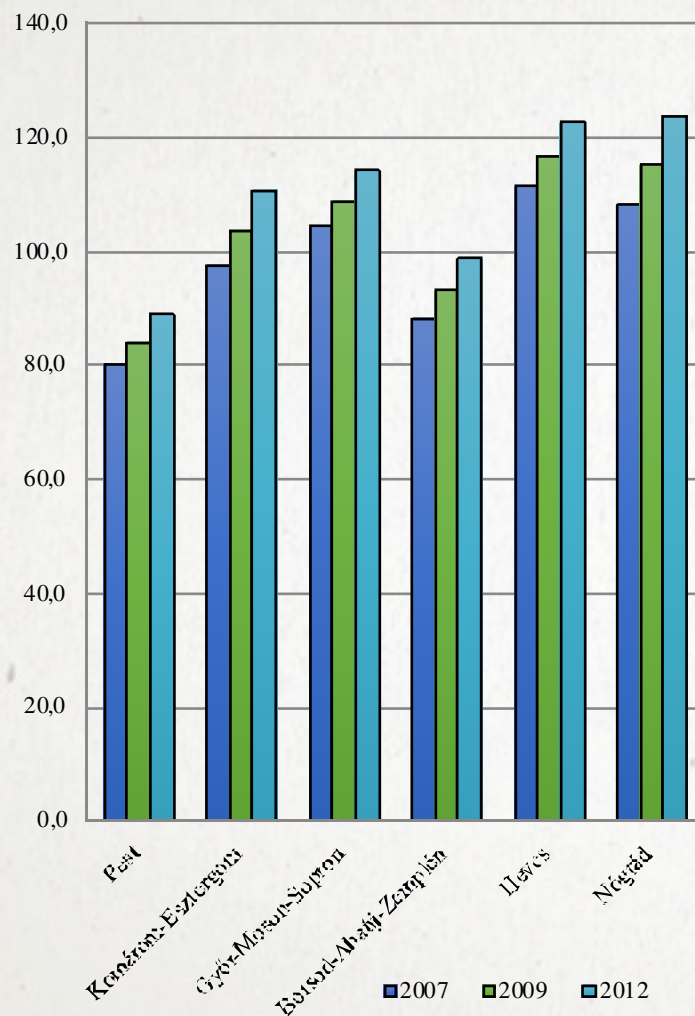
- 2004: összes járás 100% alatt
- 2007: Érsekújvári járás
- 2009: Komárom
- 2013: Csupán Dunaszerdahely nem
- A határ menti régió nagyobb tempóban öregszik, mint Szlovákia (4% pont)

ÖREGEDÉSI INDEX ALAKULÁSA – SK-KELET

Járás/Kerület	öregedési index				növekedés, %pont
	2004	2007	2009	2013	
Nagykürtösi járás	76	87	93	103	16
Losonci járás	77	82	84	88	6
Nagyrócei járás	59	63	65	71	9
Rimaszombati járás	64	66	67	70	3
Rozsnyói járás	66	70	72	72	2
Kassa I-IV járás	62	74	80	96	22
Kassa környéke járás	51	53	54	55	2
Tőketerebesi járás	61	64	64	68	4
Határ menti régió együtt (járások)	63	68	71	77	9
Határ menti régióból kimaradó járások	67	74	78	87	13
Régió kerületei összesen	65	71	74	82	11
Szlovákia	68	76	80	88	12

- Lényegesen kedvezőbb mutatók
- 2013: csupán a Nagykürtösi járás 100% felett
- Egyedül a Rimaszombati, a Rozsnyói és a Kassa környéke járásokban nőtt a 0-14 évesek aránya
- A határ menti régió kisebb tempóban öregszik, mint Szlovákia (-3% pont)

KORSTRUKTÚRA ÉS ÖREGEDÉSI INDEX ALAKULÁSA - HU

- **Előregedő népesség**
  - 0-17 évesek - mindenhol nőtt
  - 60 év fölöttiek - mindenhol csökkent
- **Öregedési index:**
  - 2007 – 3 megye kedvezőtlen mutatókkal
  - 2013 – 4 megye kedvezőtlen mutatókkal (Borsod is 99%)

ÖREGEDÉSI INDEX ALAKULÁSA – HU-NYUGAT

Kistérség/megye	2007	2009	2012
Szobi kistérség	113,5	120,2	122,3
Váci kistérség	93,3	100,2	105,0
Dunakeszi kistérség	80,7	80,8	82,2
Szentendrei kistérség	77,9	84,2	93,6
Pest megye	80,4	84,1	89,0
Dorogi kistérség	95,3	101,0	109,6
Esztergomi kistérség	96,5	102,5	109,2
Komáromi kistérség	96,7	102,5	110,5
Tatai kistérség	103,0	110,4	116,7
Tatabányai kistérség	98,6	104,8	111,2
Komárom-Esztergom megye	97,7	103,8	110,8
Győri kistérség	99,6	105,1	110,1
Mosonmagyaróvári kistérség	89,4	93,6	102,7
Pannonhalmi kistérség	102,2	105,6	107,0
Győr-Moson-Sopron megye	104,5	108,8	114,3

- Kistérségekben kedvezőtlenebb mutatók:
- Megyénként: 100%, 111%, 106%
- Átlag: 106%
- A határ menti régió kisebb tempóban öregszik, mint Magyarország (-9% pont)

ÖREGEDÉSI INDEX ALAKULÁSA – HU-KELET

Edelényi kistérség	73,5	74,4	75,0
Encsi kistérség	62,3	63,8	63,8
Kazincbarcikai kistérség	92,6	100,1	108,1
Ózdi kistérség	83,8	86,8	90,6
Sárospataki kistérség	94,1	97,4	108,1
Sátoraljaújhelyi kistérség	85,9	95,6	109,5
Szikszói kistérség	69,2	70,9	70,5
Abaúj-Hegyközi kistérség	77,5	79,0	80,5
Bodrogközi kistérség	70,6	72,5	71,5
Borsod-Abaúj-Zemplén megye	88,3	93,1	98,8
Pétervásári kistérség	153,2	160,9	169,6
Heves megye	111,5	116,8	122,7
Balassagyarmati kistérség	106,9	113,2	123,9
Bátonyterenyei kistérség	116,5	123,3	130,2
Rétsági kistérség	108,0	113,5	117,4
Salgótarjáni kistérség	110,1	118,6	131,0
Szécsényi kistérség	97,8	100,9	106,6
Nógrád megye	108,3	115,3	123,9

- **Kistérségekben kedvezőtlenebb mutatók:**
- **Megyénként: 86%, 169%, 121%**
- **Kistérségi átlag: 125%**
- **A határ menti régió nagyobb tempóban öregszik, mint Magyarország (8% pont)**

ÖREGEDÉSI INDEX

- Előregedő népesség az egész határrégióban
- Ellentétes trendek (elvándorlás)

	Nyugat	Kelet
Szlovákia	109	77
Magyarország	106	125

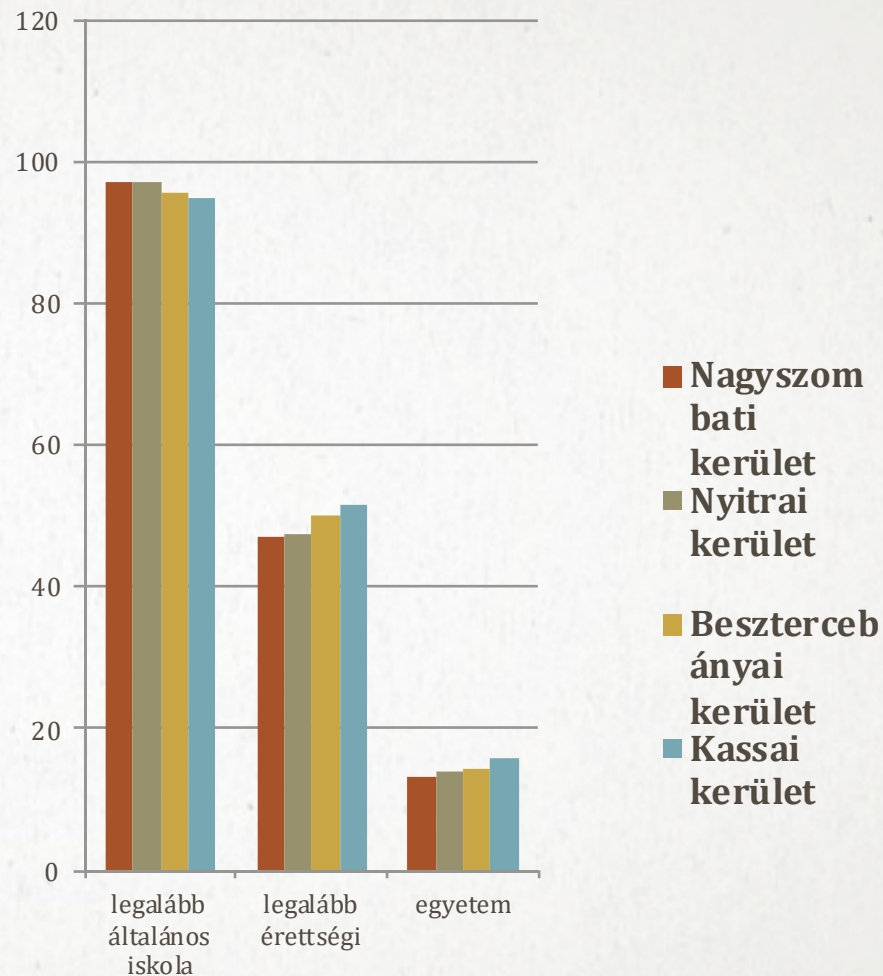
ISKOLAI VÉGZETTSÉG SZERINTI SZERKEZET

- **Módszertan egyeztetésének szükségessége**
- **A magyar oldal elemzése: 4 képzettségi kategória, 4 korcsoport**
- **Szlovák Statisztikai Hivatal: legmagasabb befejezett iskolai végzettségre vonatkozó adatok 7, illetve 10 képzettségi kategóriában.**
- **A16 évesnél fiatalabbak: nem elemzett csoport**

ISKOLAI VÉGZETTSÉG SZERINTI SZERKEZET - SK

- Első kategória 2%-os különbség (97%-95%)
- Második kategória: 4,6%-os különbség (cca. 46%-51%)
- Harmadik kategória: 2,4% (cca. 13%-15%)
- Fordított arányosság a Mo-i trendekhez képest (járási bontás)

ISKOLAI VÉGZETTSÉG SZERINTI SZERKEZET - SK

Járás/Kerület	legalább általános iskola	legalább érettségi	egyetem
Nagyszombati kerület	97,04	46,95	13,40
Dunaszerdahelyi járás	97,99	44,38	12,02
Nyitrai kerület	96,96	47,38	13,92
Révkomáromi járás	96,69	41,26	10,73
Érsekújvári járás	96,16	47,75	11,85
Lévai járás	97,57	46,58	13,90
Szlovákia	96,50	51,45	16,41

- Nyugati járásokban viszonylag egységes mutatók
- Azonosak a kerületi bontású trendekkel
- A határ menti járások átlagmutatói kedvezőtlenebbek a régió kívülieknél és az országos átlagnál is.

ISKOLAI VÉGZETTSÉG SZERINTI SZERKEZET - SK

Járás/Kerület	legalább általános iskola	legalább érettségi	egyetem
Besztercebányai kerület	95,71	50,02	14,48
Nagykürtösi járás	92,15	38,31	8,80
Losonci járás	93,57	46,34	15,17
Nagyrócei járás	95,38	40,51	9,15
Rimaszombati járás	95,76	43,24	11,17
<i>Határ menti járások együtt</i>	94,22	42,10	11,07

- Az elemzés járási bontásban bizonyos esetekben ellentmond a kerületi szintű elemzésben megfogalmazott következtetésnek.
- 3, 3 és 1 százalékpontos leszakadás a nyugati járásokhoz képest
- Okok: kerületi központ a határ menti járásokon kívül, nem a határ menti járások jobb gazdasági mutatói

ISKOLAI VÉGZETTSÉG SZERINTI SZERKEZET - SK

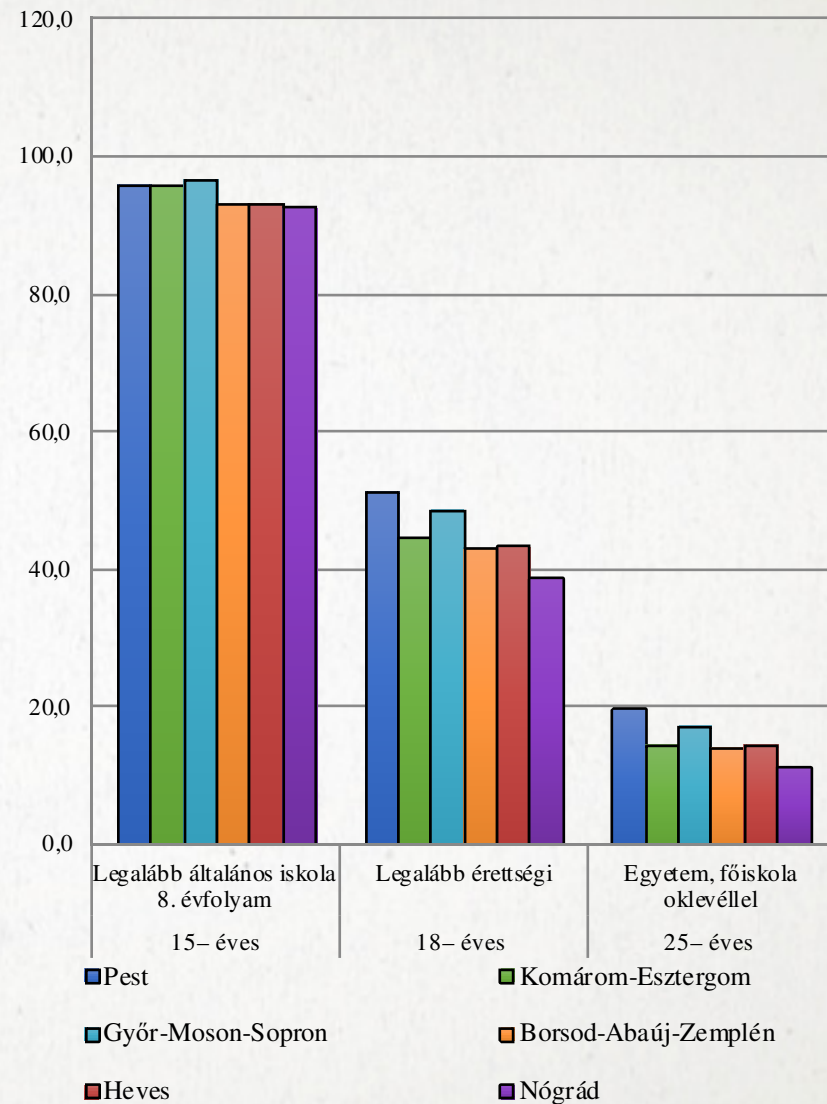
Járás/Kerület	legaláb b általán os iskola	legaláb b érettsé gi	egyet em
Kassai kerület	94,91	51,61	15,85
Rozsnyói járás	94,78	43,42	12,32
Kassa I-IV járás	94,68	64,76	22,12
Kassa környéke járás	95,77	45,02	13,67
Tőketerebesi járás	93,45	42,91	10,40
<i>Határ menti járások együtt</i>	94,67	49,03	14,63
<i>Határ menti régió kívül</i>	95,36	47,42	13,85

- Kassai kerület a legkevésbé homogén terület (Kassa központi jellege – kiugróan magas arányok)
- Kassán kívüli járások átlagos mutatói a Besztercebányai kerülethez tartozó járások mutatóihoz hasonlóak. (Első két kategóriában a nyugati járásokénál rosszabbak, az utolsóban azonosak)

ISKOLAI VÉGZETTSÉG SZERINTI SZERKEZET - HU

- Első kategória viszonylag egységes mutatók (92-96%)
- Második kategória: keleti-nyugati megosztottság jelentősebb, 12,7%-os különbség (cca. 51-38%)
- Harmadik kategória: szintén megosztottság, 8,4%-os különbség (cca. 20-12%)

ISKOLAI VÉGZETTSÉG SZERINTI SZERKEZET - HU

Kistérségi trendek hasonlóak a megyei trendekhez

- 1. kategória: nyugati kistérségekben mindenhol 90%-ot meghaladó, a keleti oldalon több kistérségben 90% alatti**
- 2. kategória: nyugaton 50-60%, keleten 3 kistérségben 30% alatti (max 44,6%)**
- 3. kategória: nyugaton minden kistérség 10% felett, keleten csupán 6 kistérségben a 15-ből**

ISKOLAI VÉGZETTSÉG SZERINTI SZERKEZET

- **Hasonló trendek a két országban**
- **Mutatók közötti eltérések nem jelentősek**
- **Szlovákia lemaradása a 3. kategóriában (cca. 4% Magyarország javára)**

A SZLOVÁK (HU), MAGYAR (SK) ÉS A CIGÁNY (ROMA) NÉPESSÉG ARÁNYA

- A kutatás tekintetében fontos a cigányság és a szlovákiai magyarság és magyarországi szlovákság népességarányának vizsgálata.
- A szlovákiai magyarságnak meghatározó szerepe van a Magyarország felé irányuló határon átnyúló munkaerőmozgás alakulásában (nyelvi akadályok).
- A magyarországi szlovákságnak kevésbé.

A MAGYAR NÉPESSÉG ARÁNYA – SK-NYUGAT

Járás/Kerület	magyar
Nagyszombati kerület	21,8
Dunaszerdahelyi járás	75,0
Nyitrai kerület	24,6
Révkomáromi járás	63,8
Érsekújvári járás	33,6
Lévai járás	24,3
Határ menti régió együtt (járások)	47,9
Határ menti régióból kimaradó járások	7,8

- A magyar népesség aránya a Kassa I-IV és a Kassa környéke járásokat kivéve minden esetben 19% feletti.
- Dunaszerdahelyi és Komáromi járásokban a magyarság többségi helyzetben van.
- Nyugaton 230 ezer fős népességcsoport (aktív korúak cca. 60%)

A MAGYAR NÉPESSÉG ARÁNYA – SK-KELET

Járás/Kerület	magyar
Besztercebányai kerület	10,2
Nagykürtösi járás	24,0
Losonci járás	23,2
Nagyrőcei járás	19,2
Rimaszombati járás	35,9
<i>Határ menti járások együtt</i>	27,1
Kassai kerület	9,4
Rozsnyói járás	25,4
Kassa I-IV járás	2,7
Kassa környéke járás	9,9
Tőketerebesi járás	26,5
<i>Határ menti járások együtt</i>	11,8
<i>Határ menti régió kívül</i>	4,7
Határ menti régió együtt (járások)	16,7

- Keleti járásokban élő magyarság 56%-a a nyugaton élőknek. (130 ezer fő)
- Arányuk keleten 16,7%, nyugaton 47,9%.
- A 4 kerületben a magyar anyanyelvűek száma több mint 47 ezerrel haladja meg a magyar nemzetiségűek számát.

A SZLOVÁK NÉPESSÉG ARÁNYA – HU

Megye	szlovák
Pest megye	7 463
Komárom-Esztergom megye	3 537
Győr-Moson-Sopron megye	1 802
Borsod-Abaúj-Zemplén	2 306
Heves megye	558
Nógrád	2 860
Megyék összesen	18 526
Országos összesen	29 647

- **0,3% - 1,4% között**
- **Határ menti régió kistérségei együtt:**
10 765
- **Arányaiban és lélekszámban a szlovákiai magyarságnál kevésbé jelentős a munkaerőmozgás szempontjából**

A CIGANY (ROMA) NEPESSEG ARÁNYA – SK- NYUGAT

Járás/Kerület	cigány (roma)
Nagyszombati kerület	0,5
Dunaszerdahelyi járás	1,6
Nyitrai kerület	0,6
Révkomáromi járás	1,2
Érsekújvári járás	0,5
Lévai járás	0,7
Határ menti régió együtt (járások)	1,0
Határ menti régióból kimaradó járások	0,3

- A cigányság aránya a nyugati határ menti területeken jóval alacsonyabb, mint a keleti járásokban. (0,5% - 1,5%)
- 4 590 fő a határ menti járásokban.

A CIGÁNY (ROMA) NÉPESSÉG ARÁNYA – SK-KELET

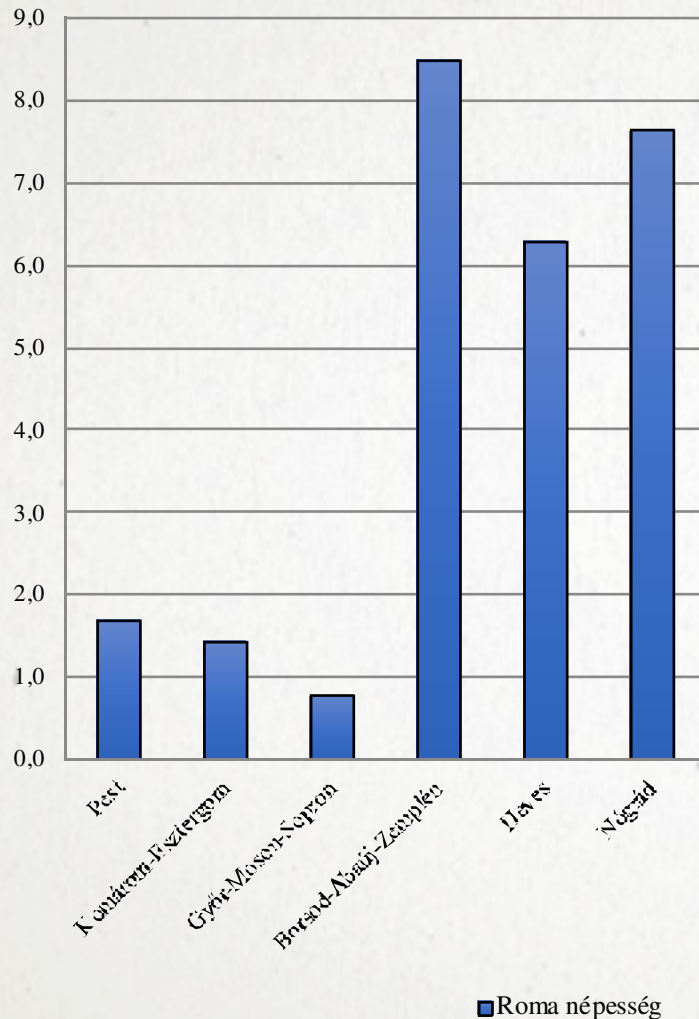
Járás/Kerület	cigány (roma)
Besztercebányai kerület	2,4
Nagykürtösi járás	1,0
Losonci járás	2,8
Nagyrócei járás	6,3
Rimaszombati járás	6,2
<i>Határ menti járások együtt</i>	4,2
Kassai kerület	4,6
Rozsnyói járás	5,5
Kassa I-IV járás	2,0
Kassa környéke járás	6,5
Tőketerebesi járás	6,2
<i>Határ menti járások együtt</i>	4,3
<i>Határ menti régió kívül</i>	5,3
Határ menti régió együtt (járások)	4,3

- Keleti járásokban 1% és 6,5% közötti népességarány.
- 33 057 fő a határ menti járásokban.
- A lélekszám a Besztercebányai és a Kassai kerületekben található határ menti járások között hozzávetőlegesen 1/3 és 2/3 arányban oszlik meg.
- A cigányság lélekszáma és népességaránya magasabb a határ menti járásokban, mint az azokon kívül esőkben az egész határ régióban.
- Ravasz Ábel tanulmánya: Szlovákiai magyarok és a 2011-es népszámlálás

37647 vs. 147463

A CIGÁNY (ROMA) NÉPESSÉG ARÁNYA - HU

- A cigányság aránya a nyugati határ menti területeken jóval alacsonyabb, mint a keleti megyékben.
- Nyugat: 0,8% - 1,7%
- Kelet: 6,3% - 8,5%

A CIGÁNY (ROMA) NÉPESSÉG LÉLEKSZÁMA - HU

Kistérség/megye	cigány (roma)
Pest megye	20 719
Komárom-Esztergom megye	4 371
Győr-Moson-Sopron megye	3 511
Borsod-Abaúj-Zemplén	58 376
Heves megye	19 467
Nógrád	15 489
Megyék összesen	121 933
Határmenti régió kistérségei együtt	59 076

- Népességarány alakulásához hasonló trendek

- Kelet vs. nyugat

28601, 93332

$\frac{1}{4}$ - $\frac{3}{4}$ arány

KÖSZÖNJÜK A FIGYELMET!

www.husk-cbc.eu

Jelen prezentáció tartalma nem feltétlenül tükrözi az Európai Unió hivatalos álláspontját.

European Union
European regional Development Fund

Hungary-Slovakia
Cross-border Co-operation
Programme 2007-2013

Building partnership